БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 151 (8983)
ИЮНИИН 30
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

КУДАРЫН АЙМАГАЙ „ПУТЬ К КОММУНИЗМУ" КОЛХОЗОЙХИДОЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭЕ!

Жэл хахад хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абая

Республикын хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ Кударын аймагай „Путь к коммунизму" колхозой колхознигуудай хандаһан бэшэг

Коммунистическэ партиин түүхэтэ XXI съезд хүдөө ажалшадай үмэнэ харюусалга ехэтэй зорилго табяа. Долоон жэлэй туршада хүдөө ажахын продукцинуудые нилээд ехээр абадаг болохо байнабди.

Манай колхоз долоон жэлэй туршада ажахыгаа хүгжөөхэ тодорхой зорилго табинхай. Долоон жэлэй түгэсхэлдэ 4160 центнер мяха, 18 мянган центнер һү, 600 центнер нооһо, 50 мянган центнер орооһо таряа абтаха. 1965 ондо 10 миллион түхэриг олзо доход абтахаар хараалагдана. Колхознигуудай ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлхэ.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абаха гэжэ шиидээбди. Нёдондонойхитой сасуулхада хоёр дахин ехэ мяха абаха гэхэ гү, али 2300 центнер, 1,5 дахин ехэ һү гэхэ гү, али 7100 центнер, хоёр дахин ехэ нооһо гэхэ гү, али 240 центнер абтахаар хараалагдана. Жэлэй олзо доход 4 миллион 626 мянган түхэриг гэхэ гү, али 2 миллион 308 мянган түхэригөөр нёдондонойхиһоо дээшэлхэ юм.

Хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абадаг болохын тула нэн түрүүн ниитын адуу малые элбэг һайн тэжээлээр хангаха шухала. Тэжээлэй эгээн ехэ ургаса үгэдэг ургамал—кукуруза гол һуури эзэлхэ ёһотой.

Тэжээлэй энэ үнэтэ ургамалые Кударын аймагта амжалтатайгаар ургуулжа болохо байһаниинь урда жэлнүүдэй дүй дүршэл эли тодоор гэршэлнэ. Манайшье колхозой жэшээ дээрэһээ харахада 1957 ондо Цагаан арал гэжэ газарта 60 гектарай түс бүриһөө 200 центнер, Даль гэжэ газарта 20 гектарай тус бүриһөө 600 центнер кукурузын эшэ намаа хуряагдаа һэн.

Гэбэшье урда жэлнүүдтэ кукуруза ургуулха шухала хэрэгтэ анхарал үшөөл багаар хандуулдаг байгаабди гэжэ сэхэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл багаар бэлдэгдэһэн дээрэһээ жэл бүри ехэ бэрхэшээл ушардаг гээшэ.

Энэ жэлдэ орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай гараса һайн. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие богони болзорто, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Үбһэ хуряалгын зэр зэмсэгүүд заһабарилагдажа бэлэн болгогдонхой. Бригада, звено бүхэндэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб табигдажа хүргэгдөө. Үбһэ хуряалга 10—12 үдэрэй туршада дүүргэгдэхэ. Бүхыдөө 11500 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 2 мянган центнерээр ехэ үбһэн абтахаар хараалагдана. Мүнөө бригада бүхэн набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ байна. Эхэ хонин бүридэ 1 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэхэ. Энэ хүдэлмэридэ 65 хүн, 2 автомашина хүдэлнэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ жэгдэрэн оротор набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ дүүргэхэбди.

Ниитынгээ адуу малда үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын зорилгоор энэ жэлдэ 500 гектар кукуруза таряабди. Сүхэ гол үерлэхэдээ 150 гектар кукуруза уһанда орошоо. Тиибэшье үлэһэн участогуудһаа үндэр ургаса хүлеэгдэнэ. Кукурузаһаа гадна тэжээлдэ орохо элдэб культуранууд таригдаа, 90 га турнепс, 500 га зелёнко, 15 гектар тэжээлэй капуста, 57 га хартаабха, 20 гектар тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ сахарай свёкло таригданхай.

Бидэ энэ жэлдэ жэл хахадта хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээбди. Хэрбээ жэлдэ үнеэн бүридөө 10 тонно, эхэ хонин бүридэ 2 центнер, эхэ гахай бүридэ 3 тонно хүртөөхэ гэбэл, маанадта 5000 тонно силос хэрэгтэй. Теэд энэ жэлэй баян ургасые хараадаа абажа, байгша ондо 7,5 мянган тонно силос бэлэдхэхэ гэжэ шиидээбди. Хараалагдаһан силос дарахада 1000 тоннын багтаамжатай нүхэн дутана. Тиимэһээ тэды шэнээн силос багтаха, хоорондоо таһалгагүй траншей барихабди. Шэмэтэ тэжээлдэ турнепс, свёкло, тэжээлэй капуста ехэхэн нэмэри болохо.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дурааараа нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ойн һайндэрые бидэ ажалай амжалтаар угтажа байнабди. Гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 120 центнер мяхан ехээр тушаагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ һү тушааха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэхэ. Гүрэндэ үндэгэ тушааха жэлэй түсэб 150 процентээр дүүргэгдээ. Нёдондонойхитой сасуулхада 26400 үндэгэн олоор гүрэндэ тушаагдаа.

Мүнөө кукурузын зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ. Кукурузын гараса бараг һайн. Энэ культурын хойноһоо харууһалга һайнаар эмхидхэхэбди.

Абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдохобди. Республикын бүхы колхознигуудые, совнархозуудай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые манай жэшээе халан абахыень уряалнабди.

С. В. Кривогорницын, колхозой түрүүлэгшэ.
Г. Ф. Тимофеев, колхозой агроном.
М. Ф. Лапин, партийна организациин секретарь.
С. И. Жарн... кукуруза ургуулха ...на, энд звеное даагша.
Д. Д. Игумнов, комплексно бригадын бригадир.

КПСС-эй ОБКОМДО

Ниитын адуу малда 1,5 жэл хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн Кударын аймагай „Путь к коммунизму" колхозой гэшүүдэй үүсхэл тухай

Байгша ондо ниитын адуу малда 1,5 жэл хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ тушаа Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүдэй хандалга бэшэгые КПСС-эй обкомой бюро тон үнэтэ үүсхэл гэжэ тоолоод, бүхы колхозуудай правлениин, совхозуудай дирекциин, колхоз болон совхозуудай партийна эхин организацинуудай, аймагуудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай бүхы талаарнь дэмжэхэ хэрэг гэжэ тоолобо.

Тиигээд партиин обкомой бюро иигэжэ **тогтообо:**

1. Ниитын адуу малда байгша ондо 1,5 жэлдэ хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүдэй үүсхэлые дэмжэхэ.

2. Колхоз, совхозой, комплексно бригадын, фермэ, отделени болон гүүртэнүүдэй ниитын адуу малые 1,5—2 жэлдэ хангахаар шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө үсэд шанга тэмсэл колхоз, совхоз бүхэндэ дэлгэрүүлхые КПСС-эй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, Хүдөө ажахын министерствые, колхозуудай правлени болон партийна эхин организацинуудые, совхозой дирекци болон партийна организацинуудые уялгалха.

Тэрэ зорилгоор:

а) үдэр саг гээнгүй эртын силос дараха хүдэлмэридэ хаа хаанагүй орожо, энээндэ нэн түрүүн малай үбэлжөөнэй, мүн малай хуушан буусын, харгын хажуугаархи, ондоо тээшье ургаһан юрэ сабшагдадаггүй элдэб ногоое, полиин заха болоод силостэ зорюулжа тариһан орооһото ургамалнуудые сабшажа хэрэглэхэ. Тэрэшэлэн хура бороотой сагта сабшалангай ногоогооршье силос дараха шухала гэжэ тоолохо.

б) силос дарахада дутаха траншейнүүдые бариха хүдэлмэриие али бүхы аргаар хурдадхаха.

в) ойрын 3—5 үдэрэй туршада июлиин 5 хүрэтэр бүхы силоснэ болон тэжээлэй ургамалнуудай—кукурузын, наран сэсэгэй, турнепсын болон хартаабхын хэрээр ургажа байһые аймаг бүхэндэ шалгажа, тэрэнэй тарилгын хойноһоо харууһалха, нэмэлтэ тэжээл оруулха тушаа бүхы хэмжээ абхуулха; пропашной ургамалнуудай зурууд хоорондын элдүүрилгые саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ, ямаршье шалтагаан баримталжа кукуруза ургуулха звенонуудые тарааха ябадал гаргахагүй.

3. Силоснэ түхеэрэлгэнүүдые барихада хэрэглэгдэхэ цементээр колхозуудые хангаха тушаа энэ дороо хэмжээ абахые Буркоопсоюзые (нүхэр Даниловые) уялгалха. Энээнэй хэрээр дүүргэгдэжэ байһые байгша оной июлиин 7-до КПСС-эй обкомдо мэдээсэхэ.

4. Олон жэлдэ хүрэхөөр шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ бодото туһаламжа хүргэхөөр КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдые хүдөө эльгээхые партиин обкомой секретариадта даалгаха.

Набша намаа ехээр бэлэдхэхэ

Эгээл мүнөө үедэ модо, бургааһанай ехэнхи шэмэ шүүһэн ногоон набшаһандаа гаража байна гээшэ. Тэрэниие үзүүр мүшэртэйнь сабшажа абаад, зохидоор хатаажа бэлдээ һаа, үбэлдөө, хабартаа хони, хурьганда тон һайн шэмэтэй нэмэлтэ тэжээл болохо байһаниинь мэдээжэ.

Тиимэһээ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид энээниие хараадаа абажа, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулна. Тус артелиин Баян гэжэ нютагай 3-дахи комплексно бригадынхид (бригадирынь нүхэр Таракановский) модо, бургааһанай ногоон мүшэр, набшаһа бэлэдхэхэ хүдэлмэриие аймаг соогоо эгээн түрүүлэн эхилээ. Энэ бригадада Шарино гэжэ газарта 20 гаран үбгэд, хүгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө һайн дураар ойдо гаража, 3 үдэрэй туршада 50 гаран центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээ.

Мүн «Октябрь», Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозуудта энэ хүдэлмэри эхилэнхэй.

Теэд аймагай бусад артельнүүд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ тушаа һаналаа оройдоошье табинагүй. Үнэндөө эндэхи колхоз бүхэндэ иимэ нэмэлтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга боломжо яһала бии. Юуб гэхэдэ, нютагуудые тойроод ой модон, бургааһа шугы айхабтар элбэг ха юм. Энээн тушаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эртээнһээ һайса бодожо үзэхэ ёһотой.

М. Буянтуева.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй заседани 1959 оной июниин 27-до боложо, зүбшэхэ зүйлдэ байһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлһэн байна.

Нүхэд А. А. Громов (Москвагай гүрэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой директор), А. Н. Несмеянов (СССР-эй Науканuудай академиин президент), Н. Я. Мамай (УССР-эй Луганска областиин «Краснодонуголь» трестын «2-дохи Северная» шахтын нүүрһэ малтагшадай бригадир), А. Кахаров (Таджикска ССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ), С. П. Павлов (ВЛКСМ-эй ЦК-эй секретарь), А. Н. Виташкевич (Автомат лини бүтээдэг Минскын заводой хүдэлмэрилэгшэ), О. И. Нефедова (бүд нэхэгшэдэй болон хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ), А. Б. Аристов (КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, секретарь), З. Н. Нуриев (КПСС-эй Башкирай обкомой секретарь), В. И. Гаганова (Калининска областиин Вышневолоцко пумаажан бүд нэхэдэг комбинадай хүдэлмэрилэгшэ), Б. П. Бещев (СССР-эй зам харилсаанай министр), Д. Д. Караев (Туркмениин Компартиин ЦК-гэй секретарь), И. С. Сенин (Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо), А. И. Костоусов (Автоматизаци болон машино-бүтээлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ) элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэһэн байна.

ЦК-гэй Пленумэй удаадахи заседани июниин 29-нэй үглөөнэй 10 часта болохо юм.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй июниин 26-най үглөөнэй заседани дээрэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Украинын ССР-эй Госпланай Автоматикын институдай директор **П. М. Мельнигтэ** үгэ үгтэбэ. Энэ долоон жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ асари ехэ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ предприятинуудые шэнэ техникээр һайса хангалгаһаа нилээд дулдыдаха байна. Үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэжэ, үйлэдбэриин хүдэлмэриин шанарайнгаа талаар шэнэ аргануудые бии болгохо, техникэ болон үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ эрид хубилалта хэхэ хэмжээнүүдые абаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Эдэ хэмжээнүүд ажалай бүтээсые эрид ехээр, зарим ушарта хэдэн дахин дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ хямдаруулха, шанарыень һайжаруулха арга олгохо, тиигэжэ коммунизмын материальна база байгуулагдаха юм гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Үйлэдбэриие үргэлжэдэнь автомадаар зэбсэглэхэ гээшэ техническэ дэбжэлтын эгээн дээдэ шата болохо байна. Энэ ушар автоматическа аргаар хиналта хэхэ, тааруулан хүдэлгэхэ арга олхоһоо гадна, үйлэдбэриин хүдэлмэриие автомат хэрэглэн хүтэлбэрилхэ аргатай болгохо байна. Иимэ юумэ хэхын тулада манай орон дотор бүхы арга боломжо бии болгогдонхой.

Ойрын долоон жэлэй турша соо Украинада хэдэ хэдэн химическэ продукци бүтээдэг үйлэдбэри, нүүрһэнэй промышленностиин газар дорохи, газар дээрэхи хүдэлмэри, хара металлургиин зарим предприятинууд автомадаар зэбсэглэгдэхээр хараалагданхай гэжэ нүхэр Мельник мэдээсээ.

Украинын автоматикын институдай хүдэлмэришэдэй бусад хэдэн научно эмхинүүдэй коллективүүдтэй энергетикын системэнүүд болон электростанцинуудые автомадуудаар зэбсэглэхэ хэдэн тон шухала асуудалнуудые мүнөө шиидхэжэ байһан тухай тэрэ саашань хэлэһэн байна.

Удаань Пермскэ совнархозой түрүүлэгшэ **А. Г. Солдатов** үгэ хэлээ. Партиин Центральна Комитедэй үүсхэлээр промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые 1957 ондо шэнэдхэн хубилгаһан ушар үйлэдбэриин арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха ажалшадай зохёохы үүсхэл эдэбхи дээшэлүүлхэ эрхэ байдал бии болгоо. Үйлэдбэриингөө дүй дүршэл халан абалсаха хэмжээнүүд бүри эдэбхитэйгээр абтадаг боложо байна. Предприятинууд техническэ талааараа нягта холбоотой болоо. Техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ машина бүтээлгын заводуудай конструкторнуудай бюрое совнархоз хабаадуулдаг, һайнаар хэрэглэдэг болоо. Экономическа район доторхи предприятинуудай харилсаанда ехэ хубилалта болоо гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Промышленностиие саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ Владимирска, Свердловско совнархозуудай предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлэй удхашанар тухай үгэ хэлэгшэ тогтохо зуураа, эдэ үүсхэлнүүдые дэмжэлгэ, энээн тушаа области дотор абтаһан хэмжээнүүд тухай хөөрөө. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ проектнүүдые зохёодог научна база болон организацинуудай Пермскэ экономическа райондо һулаар хүгжэнги байһан тухай нүхэр Солдатов саашань хэлээ.

Капитальна барилгада ехэ дэбжэлтын болоһые гэршэлэн харуулһан мэдээнүүдые СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ **В. А. Кучеренко** дурдаһан байна. Үнгэрһэн арбан жэлэй турша соо манай ороной барилгын хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсын хоёр үлүүтэй дахин нэмэһэн байгаа һаань, эдэ жэлнүүдтэ Америкада барилгашадай ажалай бүтээсэ оройдоол 20 процентээр дээшэлһэн байха юм. Хабсаргагдадаг түмэр бетон бүтээдэг промышленностиин шэнэ һалбари СССР-тэ байгуулагдаа.

1965 ондо барилгашад 1958 онойхидо орходоо тухайлхада 60 процентээр ехэ хүдэлмэри дүүргэхэ болоно. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй юрэнхы тоонь хубилхагүй юм. Долоон жэлэй турша соо барилгын хүдэлмэриин хэмжээнэй ургалта ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар туйлагдаха байна. Манай олон барилганууд США, Англи, бусад капиталистическэ оронуудайхида орходоо барилгын хүдэлмэри үлүү һайнаар эмхидхэдэг, индустриальна арга бүри ехээр хэрэглэдэг байна. Гэбэшье барилгада хүсэ гаргашалга манайда США-гэйхидэ орходоо ехэ байха юм гэжэ нүхэр Кучеренко хэлээ.

Ажалай бүтээсые саашадань эрид ехээр дээшэлүүлгэ, хамагай түрүүндэ транспортна хүдэлмэриие, ашалга, буулгалгые үргэлжэ, дээрэнь оньһожоруулгые горьтойгоор һайжаруулһанай, барилгын материал абалга болон болбосоруулгые оньһожоруулһанай ашаар туйлагдаха юм. Ороной зүүн районуудтахи барилгануудта хүсэ гаргалгые бага болгохо, үныень химдаруулха тухай асуудал илангаяа хурсаар табигдана.

Индустриин бүтээдэг хүнгэн материалнууд болон конструкциие бүри элбэгээр бүтээдэг болохо, хэрэглэхэ хэмжээнүүдэй һүүлэй үедэ абтаһан тухай, барилгануудые материал болон техникээр хангаха мүнөөнэй гурим эрид һайжаруулха шухала байһан, тухай, барилгын хүдэлмэри хэхэ типовой проектнүүдэй зохёогдоһон тухай, барилгын өөрынь үнэ химдаруулхын түлөө тэмсэлдэ конструкторнуудай, проект зохёодог организацинуудай дүүргэдэг ехэ үүргэ тухай Госстройн түрүүлэгшэ саашань дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Москвагай областиин Глуховско пумаажан бүдэй комбинадай директор **А. С. Соболев** трибунын дэргэдэ ерэнэ. Партиин Центральна Комитедэй Пленумые зарлаха тухай мэдээсэлые глуховайхид угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа гэжэ тэрэ хэлээ. Социалистическэ мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрээ. Долоон жэлэй түсэбые үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар 5 жэл хахад соо дүүргэхэ гэһэн уялга комбинадайхид абаһан байна. Үйлэдбэриие шэнэ техникээр оролдосотойгоор хангаһанай, оньһожоруулһанай, автомадаар зэбсэглэһэнэй ашаар энэ коллектив түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо бүри түргэнөөр үйлэдбэрээ хүгжөөнэ. Жэлэй түрүүшын хахадай программые комбинат бүхы дээрээ болзорһоонь урид июниин 22-то дүүргээ. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ нёдондонойхидо орходоо 10 процентээр дээшэлһэн байха юм.

Бүд нэхэлгын промышленностиие хүгжөөхэ хэдэ хэдэн тодорхой асуудалнуудта тогтоһонойнгоо һүүлээр, гэр байра барилгадань бүд нэхэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхыень партиин Центральна Комитедые нүхэр Соболев үгынгөө түгэсхэлдэ гуйһан байна.

Областиин промышленностиие саашадань хүгжөөхэ, тэрэниие техникээр зэбсэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэриин хэгдэһэн тухай партиин Челябинска обкомой нэгэдэхи секретарь **Н. В. Лаптев** хөөрөө. Магнитогорско металлургическа комбинадта хоёр доменно пеэшэн соо агломерат хаяжа дүүргэхэ хүдэлмэри анха түрүүнэй автоматическа аргаар хэгдэдэг болоо, прокатна станогуудай гол түхеэрэлгэнүүдые үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ хүдэлмэри хэгдээ. Магниткын 1386 кубометр хэмжээтэй пеэшэн бүхэн суудхэ бүридэ 2300—2400 тонно шэрэм хайлуулдаг байна.

Металлургическа, ашагта малтамалнуудай предприятинуудай, машина бүтээлгын заводуудай, түхеэрэлгэнүүдэй проект зохёодог организацинуудай хүдэлмэриие нүхэр Лаптев шүүмжэлээ.

Үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ түрүү технологи хэрэглэлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг областиингоо партийна организациин хүдэлмэриин дүршэл тухай үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Лаптев хөөрэһэн байна.

(*Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта*)

АТОМААР ЗЭБСЭГЖЭЛГЭДЭ ЭСЭРГҮҮ ЕВРОПЫН ФЕДЕРАЦИИН КОМИТЕДЭЙ БЭШЭГТЭ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН ХАРЮУ

Атомаар зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү Европын федерациин комитедэй президент г-н Ганс Вернер Рихтер, комитедэй вице-президент каноник Л. Джон Коллинс гэгшэд иимэ удхатай бэшэгтэйгээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто хандаа:

«Хүндэтэ господин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ!

Ядерна буу зэбсэгтэй гурбан гүрэнүүдые толгойлогшонорой ядерна буу зэбсэг түхеэрэлгые болюулха гэжэ нэгэн һаналтайгаар шиидхээ һаань, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые бодотоор һуларуулха хэрэгтэ нүлөөтэй байха һэн. Иимэ һуларуулга хээ һаа, бодото амгалан тайбан байдал тогтоохо хэрэгтэ эхи табигдаха байгаа. Тиимэһээ энээнэй тулада бүхы аргаараа оролдохо шухала.

Женевэдэ боложо удаан үргэлжэлһэн хэлсээнэй һүүлээр арад зон правительствые толгойлогшонор амгалан ёһоной мэдэрмэ гэршэнүүдые харуулха бэзэ, Женевынгээ конференци дээрэ амжалтатай дүн туйлаха бэзэ гэжэ найдажа байна. Ядерна буу зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээ баталыт гэжэ Ядерна зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү Европын федерациин комитет өөртэнь хамжаһан национальна бүхы организацинуудай үмэнэһөө Америкын Холбоото Штадуудта, Советскэ Союзда, Великобританида тон ехэ уряатайгаар хандана».

Энэ бэшэгтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу доро толилогдобо.

Г-н президент Ганс Вернер Рихтертэ,
вице-президент Л. Джон Коллинсдо,
Атомаар зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү Европын федерациин Комитедтэ,

Мюнхен 23, омештрассе 13, ФРГ.

Хүндэтэ господанар,

Амгалан тайбанаа харуулжа, атомна, водородно буу зэбсэг туршалгаяа болюулха тухай хэлсээ баталыт гэжэ ядерна буу зэбсэгтэй гурбан гүрэнүүдэй толгойлогшонорые Атомаар зэбсэгжэлгэдэ эсэргүү Европын федерациин комитедэй, тэрээндэ хамжаһан национальна организацинуудай үмэнэһөө уряалһан бэшэгыетнай абабаб.

Уласхоорондын эгээл шухала асуудалнуудай нэгые—атомна, водородно буу зэбсэг туршалгые бүхыдэнь болюулха шухала асуудалые шиидхэхын түлөө тэмсэгшэдэй тала баригшадай нэгэн гэжэ танай федерациие тоолонобди.

Ядерна туршалгануудые дары сагтань, хойшогүйгөөр болюулхын тулада Советскэ Союз эрид шууд тэмсэжэ байгаа, тэмсэжэшье байна. Туршалгануудые болюулха асуудалаар гүрэнүүдэй, танай бэшэһэнэй ёһоор, амгалан тайбанай мэдэрмэ гэршэнүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, Советскэ гүрэнэй үнэнхэ сэдьхэлһээ оролдожо байһаниинь бодото хэрэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ гэршэлэгдэһэн байха.

Урдынхидаал адляар бидэнэр атомна, водородно бүхы түрэлэй буу зэбсэгүүдые туршалгаяа мэнэ доро, заахананаршье хойшолуулалтагүй баталхаар бэлэн байнабди. Тиимэһээ ядерна туршалгануудые болюулха асуудал шиидхэлгэ мүнөөдэр урда мэтэ имагтал США болон Англиин правительствонуудай иимэ алхам хэхээр бэлэн байһанһаа дулдыдаха байна.

Хүндэтэйгөөр амаршалагша

Н. С. ХРУЩЕВ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Нефтиин промышленность хүгжөөлгэдэ хамаатай асуудалнууд тушаа Татарай совнархозой түрүүлэгшэ **А. Т. Шмарев** гол түлэб хэлэһэн байна. Долоон жэлэй турша соо орон дотор шэнгэн түлишэ абалга 120 миллион тонноор нэмэхээр хараалагдаһан байна. Тэрэнэй нилээд горьтой хубиинь Татарай республика үгэхэ юм гэжэ тэрэ хэлээ. Тингээд республикынгаа нефтиин промышленностиин хүгжэлтэ тухай, химиин промышленностиин талаар долоон жэлэй турша соо Татарай республикын эгээн томо районуудай нэгэн болохо байһан тухай нүхэр Шмарев саашань хөөрөө.

Долоон жэлэй асари ехэ зорилгонуудые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ ажалшадые элсүүлэн эмхидхэхэ талаар партиина организациин ехэ хүдэлмэри хэһэн тухай КПСС-эй Ленинградай обкомой секретарь **И. В. Спиридонов** хэлээ.

Свердловскынхидай үүсхэл тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол ехэ һайшаалтайгаар угтагдаа. Долоон жэлэй эсэстэ туйлагдахаар түсэблэгдэһэн үйлэдбэриин хэмжээе болзорһоонь урид 1964 ондо туйлаха гэжэ тэдэнэр дурадхаһан байна. Ленинградай экономическа районой ажалшад энэ үүсхэлыень дэмжэхэдээ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө мүн лэ жэл урид дүүргэхэ, 1959—1961 онуудай туршада 1600 гаран машина болон приборнуудые мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр һэлгэхэ гэһэн уялга абаа. Энэ үүсхэлнай КПСС-эй ЦК-гаар һайшаагдаһан байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго арадай зохёохы үүсхэлые, үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулгада ажалшадай олоороо хабаададагые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Мүнөө Ленинградта, мүн область дотор табан хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэниинь шэнэ юумэ үүсхэгшэ, уралан нарижуулагша болонхой. Долоон жэлэй туршада уралан нарижуулгын фонд байгуулхын түлөө хүдэлөөн городой предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулһанай ашаар алмагдаһан хэдэн зуун миллион түхэриг энэ фонддо оруулха гэжэ уралан нарижуулагшад уялга абаһан байна.

Шэнэ түрүү юумэнүүд үшөөл удаанаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Тиимэһээ шэнэ техникэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тайлбарилан дэлгэрүүлхэ техническэ совет болон техническэ кабинет КПСС-эй Ленинградай Калининска райком байгуулаа һэн. Иимэ организацинуудай туһатай байһаниинь ябан ябан элирээ. Мүнөө Ленинградай бүхы промышленна районуудай райкомуудай дэргэдэ иимэ организацинууд байгуулагданхай. Техническэ советэй һанамжа дурадхалнууд райкомой бюрогой заседани дээрэ баталагдажа, партиина шиидхэбэриин хүсэтэй болодог дээрэһээ шэнэ техникэ амжалтатайгаар дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһалдаг байха юм.

Үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулга, автомадаар зэбсэглэлгэ, радиоэлектронико, атомай хүсэ хэрэглэлгэ хүдэлмэришэдэй болбосоролые, техническэ мэргэжэлые бүри ехээр дээшэлүүлхэ эрилтэ табина гэжэ нүхэр Спиридонов хэлээ.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор совнархозуудай предприятинуудай промышленностиин бүтээжэ гаргаха продукциин хэмжээн хоёр хахад дахин, нютагай промышленностиин—1,7 дахин нэмэхэ ёһотой юм гэжэ КПСС-эй Куйбышевска обкомой нэгэдэхи секретарь **М. Т. Ефремов** мэдээсээ. Тиихэдээ мүнөө хүдэлжэ байһан предприятинуудые үргэдхэһэнэй ашаар продукциин энэ ургалтын 76 процентиинь абтаха ёһотой юм. Үйлэдбэриин хүдэлмэридэ автомадаар зэбсэглэһэнэй, оньһожоруулһанай ашаар иимэ ургалта туйлагдажа болохо байна. Энээниие туйлахын тулада партиина организаци предприятинуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна. Энээнэй ашаар 1958 ондо 250 шэнэ түхэлэй машина, механизм болон бусад түхеэрэлгэнүүд ухаалан зохёогдожо, үйлэдбэридэ хэрэглэгдээ гэжэ нүхэр Ефремов хэлээ.

Түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулха тон шухала зорилго шиидхэхэ асуудалнуудта тогтоходоо, СССР-эй Госплан энэ хэрэгтэ шухала болохо материалнуудые үгэдэг байха һэн гэһэн асуудал нүхэр Ефремов табиһан байна. Мүн нефтиин промышленностиие хүгжөөхэ асуудалнуудта тэрэ нилээд дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Республикын гидростанцинуудые автомадаар зэбсэглэхэ талаар нилээд ехэ юумэ хэгдээ гэжэ Грузиин совнархозой түрүүлэгшэ **Г. И. Чоговадзе** мэдүүлээ. Бүхы электростанцинуудые, подстанцинуудые автомадаар хүсэдөөр зэбсэглэхэ хүдэлмэри богонихон болзор соо дүүргэхэ гэһэн зорилго энергетигүүд өөһэдынгөө үмэнэ табяад байна. Металлургнууд тус тус хүдэлмэри, бүхы цехүүдые оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ хэмжээнүүдые абажа байһаар.

Түрүү технологиин түлөө тэмсэлдэ наукын дүүргэхэ үүргэ тухай һонирхолтой мэдээнүүдые нүхэр Чоговадзе дурдаа. Прибор, автоматическа хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ талаар научно-шэнжэлэлгын институт, конструкторнуудай тусхай бюронууд тон шухала удхашанартай хэдэн олон прибор, аппарат болон машинануудые ухаалан зохёоһон байна.

Июниин 26-най үглөөнэй заседаниин дүүрэхын урда тээхэнэ Зүүн Казахстанай совнархозой түрүүлэгшэ **К. М. Симаков** үгэ хэлээ. Предприятинуудые техникээр бүри һайнаар хангахые, тэдэнэй арга боломжонуудые, байгаалиин баялигуудые бүри хүсэдөөр ашаглахые манай экономическа районой ажалшад оролдоно. Ашагта малтамалнуудые шанаржуулха, мүн металлургическа томо комбинадуудтай үнгэтэ металлурги область дотор түргэнөөр хүгжэнэ. Тэдэнэр туулга, сайр, кадмий болон бусад материалнуудые үгэдэг. Үнгэтэ металл абалгаар область орон дотор тон шухала һуури эзэлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые совнархозой предприятинуудай коллективүүдэй болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайнь нүхэр Симаков мэдээсээ.

***

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй июниин 26-най үдэшын заседани Азербайджанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **И. Д. Мустафаевай** үгэ хэлэлгээр эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэхэ үедэ Азербайджанда промышленна шухала предприятинууд ашаглалгада үгтэһэн байгаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тэдэнэй тоодо «250» гэжэ трубопрокатна стан, Сумгаитай алюминиин заводой гурбадахи байшан оролсоно. Тиихэдэ Бакуда баригдажа байһан шэнэ бүтээн гаргадаг томо завод, алюминиин заводой дүрбэдэхи байшан, Бакугай камвольно комбинат ашаглалгада үгтэхэнь ойртоо.

Республика дотор химическэ промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ бүхы эрхэ байдал бии гэжэ нүхэр Мустафаев тэмдэглэнэ. Һайн шапартай түүхэй эд, хүсэ ехэтэй барилгын организацинууд, шадабаритай хүдэлмэрилэгшэд, научно-шэнжэлэлгын организацинууд манайда бии. Гэбэшье барилгын хүдэлмэри түхеэрэлгын болон проектын документнүүдэй саг соогоо үгтэдэггүй дээрэһээ удаанаар ябуулагдана.

Газай болон нефтиин промышленностиие хүгжөөхэ тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр Мустафаев иигэжэ мэдээсэбэ. Республика дотор ашагта малтамалнуудые элирүүлхэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэри һайн шапартай нефтиин айхабтар ехэ байһые тодорхойлоо.

Азербайджанай промышленна предприятинуудай коллективүүд Владимирска, Свердловско совнархозуудай промышленна предприятинуудай ажалшадай уряада харюу болгон, 1965 ондо хараалагдаһан үйлэдбэриин хэмжээе республика бүхы дээрээ 1964 ондо туйлаха гэһэн уялга абанхай.

КПСС-эй ЦК-гэй ябуулһан туйлай ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин ашаар долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудта зохёон байгуулхы хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрээ гэжэ РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ **В. Н. Новиков** онсолон тэмдэглэбэ. РСФСР-эй промышленность 6 һарынгаа түсэб июниин 24-дэ сум дүүргээ.

Промышленность болон барилганууд шэнэ шэнэ механизм, машинануудаар саг үргэлжэ зэбсэгжүүлэгдэнэ. Һүүлэй долоон жэлэй турша соо РСФСР-эй промышленностьда ажалай бүтээсэ жэлдээ дунда зэргээр 6,7 процентээр ургаһан байна. Саашадаа хүдэлмэриин үдэрые хороохо хэрэг хараадаа абабал, ажалай бүтээсэ долоон жэлэй жэл бүри дунда зэргээр 10 процентээр дээшэлхэ ёһотой.

Иимэ ехэ ургалта түбхын түрүүндэ промышленностиин техническэ хэмжээе саашадань хурдан түргэнөөр дээшэлүүлһэнэй ашаар хангагдаха зэргэтэй. Энээнтэй дашарамдуулан, үгэ хэлэгшэ иигэжэ тоолоно. Орон доторхи станок бүтээдэг промышленностиин бүхы предприятинуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха асуудалые дахин хаража үзэхөөр болоо. Тиигэжэ һаяын жэлнүүдтэ бүхы станогуудай ниитэ хэмжээн соо һайн шапартай, бүтээсэ ехэтэй станогуудые хоёр дахин олоор гаргадаг болохо шухала.

Промышленностьда хүдэлмэриин хүсэ ашаглаха асуудалда үгынгөө нилээд ехэ хубиие нүхэр Новиков зорюулһан байна. Россин Федераци дотор үсөөхэн хүдэлмэришэдтэй предприятинууд үшөөл олон. Зарим һалбаринуудта нэгэ хүдэлмэришэ бүхэндэ хамһабариин хүдэлмэри хэдэг нэгэ хүн хүртэнэ. Тиимэһээ предприятинуудые зоримгойгоор томодхохо хэрэгтэй.

Манай металлургнууд өөһэдынгөө арга боломжонуудые тон наринаар тооложо үзөөд, 1965 ондо хараалагдаһан үйлэдбэриин хэмжээе хоёр жэлээр урид туйлаха аргатайбди гэжэ мэдүүлээ гээд, Днепропетровско областиин Дзержинскиин нэрэмжэтэ заводой директор **Г. Г. Орешкин** мэдээсээ.

Орёо оньһон техническэ асуудалнуудые шиидхэжэ байһан хүдэлмэришэд болон инженернүүдэй эсэшэ сусашагүй творческо эдэбхиин ашаар үйлэдбэреэ иимэ хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга боломжонуудые заводой коллектив элирүүлһэн байгаа.

Шэнэ техникэ байгуулха талаар бүхы предприятинууд нэгэн адли эрхэ байдалтай бэшэ гэжэ нүхэр Орешкин саашань тэмдэглэнэ. Бүхы предприятинууд дээрэ хүсэ ехэтэй заһабарилга-хамһабариин цехүүд болон шухала хэрэгтэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дуталдадаг байһаар.

Гол түлэб үйлэдбэриин зарим хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулһанай, автомадаар зэбсэгжүүлһэнэй, ажал эмхидхэхэ түрүү арганнуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар, манай экономическа районой ажалшад гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ юм гэжэ Украинын КП-гэй Луганска обкомой нэгэдэхи секретарь **В. К. Клименко** тэмдэглэһэн байна. Олохон шахтануудта газар дорохи нүүрһэ зөөгшэдэй орондо операторнууд хүдэлдэг болонхой.

Областиин ажалшад Владимирска болон Свердловско областиинхидай патриотическа үүсхэлые нэгэн һаналаар дэмжэжэ, долоон жэлэй эсэстэ түсэблэгдэһэн үйлэдбэриин хэмжээе 1964 ондо туйлаха гэһэн уялга абанхай. Тиихэдэ областиин түрүү олохон коллективүүд энэ хэмжээе нэгэ жэлээр бэшэ, харин хоёр жэлээр урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Хүндэ машина бүтээдэг Уралай заводой түмэршэ дархашуулай бригадир **М. А. Дресвянкинда** үгэ үгтэнэ. Пленумдэ хабаадагшадта хандаха зуураа, тэрэ иигэжэ хэлээ:

—Намда, жиирэй хүдэлмэришэн, Уралмашзаводой түмэршэ дарханда КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадаха, манай ороной арадай ажахын техническэ хүгжэлтын шухалын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга боломжын олгоһоные тон ехэ нэрэ хүндэ гэжэ тоолоноб. Манай парти, правительство арад зоной ажабайдалые һайжаруулхын тула бүхы анхарал оролдолгоёо хандуулна. Долоон жэлэй түсэбэй дүүргэгдээд байхада ажабайдал илангаяа ехээр һайжарха байна. Энэ хадаа манһаа: хүдэлмэришэд, колхознигууд, эрдэмтэд, инженернүүд болон техникүүдһээ дулдыдаха бшуу.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тэрэнэй даадаг бригадын ямар ехэ урма зоригтойгоор угтан абаһан тухай нүхэр Дресвянкин хөөрэжэ үгөө.

Үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ ябадал имагтал продукци ехээр гаргадаг болохо бэшэ, харин хүнэй хэдэг ажалые хүнгэдхэхэ, дэлхэй дээрэ эгээл богони хүдэлмэриин үдэр, эгээл богони хүдэлмэриин недели манай орон дотор байгуулхын тулада, арад зоной энхэ байдал, культурна хэмжээ бүри ехээр дээшэлүүлхын тулада шухала эрхэ нүхэсэл байгуулха арга олгохо гэжэ Новосибирскын совнархозой түрүүлэгшэ **В. Т. Забалуев** мэдүүлээ.

Новосибирскын экономическа район ороной Зүүн зүгтэхэ хүсэ ехэтэй индустриальна база болонхой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Бии байгаа арга боломжонуудаа үйлэдбэриин аша туһада элирүүлхэ, хэрэглэхэ тухай хэлэхэ зуураа, Армениин совнархозой түрүүлэгшэ **С. А. Мовсесян** иигэжэ мэдээсэбэ. Республика дотор оройдоо ашаглагдадаггүй гү, али хүсэд ашаглагдадаггүй үйлэдбэриин 60 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмай элирүүлэгдээ. Энэ талмай дээрэ шэнэ үйлэдбэри, гол түлэб машина болон прибор бүтээхэ үйлэдбэри эмхидхэгдэжэ байна. Мүн хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ, оньһожоруулха хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ. Гэхэ зуура, техническэ дэбжэлтын талаар совнархозой хэһэн хүдэлмэриие хангалтатай гэжэ тоолохын аргагүй.

Сталинска областиин Лутугинай нэрэмжэтэ шахтын хүдэлмэришэдэй бригадир **А. А. Кольчик** үгэ хэлэнэ. Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэлгын үдэрнүүдтэ долоон жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн горнягуудай дунда үргэнөөр дэлгэрээ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, бригадын коллектив түсэбһөө гадуур 1673 тонно нүүрһэ малтан абаа. Сүүдхэ бүхэндэ малтан абтадаг нүүрһэн нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 52 тонноор ехэ болоо. Бригадын гэшүүн бүхэн нормоһоо гадуур 2,4 тонно нүүрһэ халаан соогоо үгэнэ. Мүнгэн зөөри, материалнуудые гамтайгаар гаргашалжа, гүрэнэй 55 мянган түхэриг арьбалһан байна.

Свердловско, Горьковско областиин ажалшадай үүсхэлые дэмжэжэ, бригадын гэшүүд урид абаһан социалистическэ уялгануудаа шэнээр хаража үзэһэн байна. Бригадада үгтэһэн гүрэнэй түсэбые сүүдхэдээ 70 тонноор ехэ болгохые шахтын хүтэлбэрилэгшэдые тэдэнэр гуйгаа юм. Долоон жэлэйнгээ даабариие тус бригада 3,5 жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Долоон жэлэй турша соо 6 мянга гаран шэнэ түхэлэй машина, промышленна зүйл, материалнууд болон үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг болохобди гэжэ Латвиин совнархозой түрүүлэгшэ **Г. И. Гайле** мэдээсэбэ.

Сталинградай тракторна заводой главна инженер **М. С. Сидельников** үгэ хэлэхэ зуураа, заводой коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ мэдүүлбэ.

М. С. Сидельниковэй үгэ хэлэлгээр июниин 26-най үдэшын заседани дүүрээ.

***

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум июниин 27-до хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Гүрэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой (Москва) директор **А. А. Громов** түрүүлжэ үгэ хэлээ. Ашаглагдажа байһан предприятинуудые таһалгаряатүй нарижуулан һайжаруулха ямар ехэ арга боломжын бии байһые манай заводой дүй дүршэл харуулна гэжэ тэрэ хэлээ. Энээнэй ашаар заводой бүтээдэг зүйл дайнай урда тээхи хэмжээнһээ хэдэн дахин ехэ болоо. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ таһаг заводто байгуулагдаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ 1200 түхеэрэлгэ нарижуулан һайжаруулагдаа, тэрэнэй 600-ниинь автомат болгогдоһон байха юм. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор заводые үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ проект зохёогдоһон тухай тэрэ хэлэһэн байна.

Автоматикын, химиин талаар научна асуудалнууд тухай, эдэ асуудалнуудые Академиин институдай ямараар шиидхэжэ байһан тухай СССР-эй Наукануудай академиин президент **А. Н. Несмеянов** хэлээ. Тиихэдээ научна хүдэлмэриие бүри үрэ е[illegible]тэй болгохо талаар научна э[illegible]нүүдэй үмэнэ табигдажа [illegible] зорилго тухай тэрэ [illegible]энгыгээр хэлэһэн байна.

Бүхы орон дотор [illegible]нөөдэр болоһон нүүрһэ малтагша, «[illegible]еверная» шахтын бригадир [illegible] **Мамай** үгэ хэлэхэдээ, Луга[illegible]астиин шахтёрнуудай, өөр[illegible] тэлбэрилдэг коммунистич[illegible]лай бригадын зүгһөө [illegible]С-эй Центральна Комитедэй П[illegible]нумдэ халуун баясхалан хүргөө.

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада Донбассай шахтёрнууд бүхы юумэ хэхэ гэжэ КПСС-эй XXI съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, съездые найдуулаа һэм. Съездын шиидхэбэриие дүүргэхэ зорилгонуудые бидэнэр бригададаа зүбшэн хэлсээд, 1959 ондо нүүрһэ малтагша бүхэн халаан бүридэ 2,5 тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур абаха, жэлэй турша соо нормоһоо гадуур 8.430 тонно нүүрһэ малтаха гэһэн уялга абаһан байгаабди гэжэ нүхэр Мамай хэлээ. Бригада долоон жэлэйнгээ даалгабариие табан жэл соо, би өөрөө дүрбэ хахад жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаабди гэжэ нүхэр Мамай мэдүүлээ.

Бригадынгаа үнгэрһэн табан һара соо оролдосотойгоор хүдэлһэн тухай тэрэ хэлээ. Бригадын гэшүүн бүхэн халаан соогоо хоёр хахад тонно, өөрөө 3,6 тонно нүүрһэ даалгабариһаа гадуур малтадаг байгаа. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ бэлэг болгон тэрэнэй бригада түсэбһөө гадуур 4.250 тонно нүүрһэ малтаһан байна.

Республика дотор долоон жэлэй турша соо хүндэ промышленностиин бүри ехээр хүгжэхэ, промышленностиин химическэ, машина бүтээлгын, электротехническэ, бусад хэдэн һалбаринуудай шэнээр байгуулагдаха байһан тухай Таджигай ССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ **А. Кахаров** хэлэһэн байна.

Промышленна үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые элирүүлхэ талаар республикын партиина организациин эдэбхитэйгээр ажаллажа байһан тухай, республикын совнархозой байгууламжые нарижуулан һайжаруулжа байһан тухайгаа нүхэр Кахаров саашань хөөрөө. Энергетикые хүгжөөхэ асуудалнуудта тогтоходоо, Таджигай ССР-ые электричествотэй болгохо схемын зохёогдоһон тухай тэрэ хэлээ.

Комсомольско ударна барилгануудта, Сибириин, Хойто зүгэй, Алас Дурнын, Казахстанай байгаалиин баялигуудые ашаглаха талаар залуушуулай баатарлигаар ажаллажа байһан тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **С. П. Павлов** үгэ хэлэхэдээ, дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй амжалтые хангаха хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ шухала байһан тухай нүхэр Павлов саашань хэлэһэн байна.

Автоматическа лининүүдые бүтээдэг Минскын заводой хүдэлмэришэн **А. Н. Виташкевич** үгэ хэлэхэдээ, автоматическа лининүүдые бүтээхэ талаар заводойнгоо горьтойхон һуури эзэлдэг тухай, өөрынгөө хүдэлмэриин дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Бүд нэхэлгын, хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ **О. И. Нефедова** үгэ хэлэхэдээ, бүд нэхэлгын промышленностиин хүгжэлтын шухала асуудалнуудта тогтоһон байна. Предприятинуудта зохёон байгуулхы ехэ хүдэлмэриин хэгдэдэг, профсоюзуудай ажал ябуулгада хэдэн зуу мянган хүнэй эдэбхитэйгээр хабаададаг тухай тэрэ хөөрөө. Бүд нэхэгшэд 1959 оной түрүүшын хахадта түсэбһөө гадуур 100 миллион метрһээ үлүү бүд нэхэжэ гаргаһан байна. Профсоюзна организацинууд предприятиин хүдэлмэридэ ехээр һонирходог, социалистическэ мүрысөө эмхидхэдэг, үйлэдбэриин гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ олониитые элсүүлэн эмхидхэдэг байна юм. Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргын түлөө хүдэлөөн халуунаар дэмжэгдэдэг байна.

Бүд нэхэгшэдэй һургуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдые зохихо эмхи зургаануудаар хангалгые һайжаруулха, бүд нэхэгшэдтэ байрын гэрнүүдые барилгада мүнгэ зөөри бүри ехээр һомолхо шухала байһан тухай нүхэр Нефедова тусгаар тогтоһон байна.

Удаань КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь **А. Б. Аристов** үгэ хэлээ. Техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, химическэ, бүд нэхэлгын промышленностиие бүхы хэмжээгээр дэбжээхэ тухай асуудалнуудые ЦК-гэй энэ Пленум дээрэ гүнзэгыгөөр али бүхы талаһаань хаража үзэлгэ ороной арадай ажахые манай партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые саашадань нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ шата боложо үгэнэ гэжэ нүхэр Аристов хэлээ.

Машина бүтээлгые, металлургиие саашадань хүгжөөхэ хэдэн шухала асуудалнууд тухай нүхэр Аристов тогтоһон байна. Шэнэ техникые үргэнөөр хэрэглэхэ, ашаглагдажа байһан предприятинуудые үргэдхэн һэльбэжэ, техникээр һайса зэбсэглэхэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта тусхай мэргэжэлдэ орохо, хамжажа юумэ үйлэдбэрилхэ гээшэ долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, коммунизмын материально-техническэ база байгуулха шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ энэ талаар машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд тусгаар харюусалгатай. Хуушарһан машинануудые шэнэнүүдээр һэлгэхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ талаар иимэ ехэ зорилгын табигдаад байхада машина бүтээлгые түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ тусгаар шухала удхашанартай, мүн энээндэ тусгаар анхарал хандуулха шухала болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Бүтээсэ бүри ехэтэй, шэгнүүрэйнгээ талаар бүри хүнгэн станогууд, прессүүд, машинанууд болон автомат лининүүдые үгэхыень промышленностиин бүхы һалбаринууд машина бүтээгшэдһээ хүлеэнэ. Зүгөөр шэнэ машина болон станогуудые бултадаа абахабди гэжэ предприятинуудай багсааха болоо һаань, буруу болохо байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Хуушарһан техникые шэнэнүүдээр һэлгэхэ тухай эндэ хэлэгдэхэһээ гадна, үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха, бага зэргыншье оньһожоруулга хэхэ, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые хэрэглэхэ, элдэб түхеэрэлгэнүүдые хэжэ машинануудые нарижуулха, технологиие һайжаруулха тухай хэлэгдэнэ.

Түхеэрэлгэнүүдые түргэнөөр нарижуулха гээшэ техническэ дэбжэлгэ туйлаха гол зорилгонуудай нэгэн болохо ёһотой. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада мүнөө ашаглагдажа байһан машина бүтээлгын заводуудые һэльбэн шэнэдхэжэ, үргэдхэхэ шухала болоно. Тиигэбэл, шэнэ заводуудые бариһанда орходоо бүри түргэнөөр, бага зөөри гаргашалан, машина бүтээлгын продукци улам ехээр гаргадаг боложо шадаха байнабди.

Өөһэдынгөө үмэнэ табигдажа байһан ехэ зорилгонуудые машина бүтээгшэдэй дүүргэжэ шадахын тулада машина бүтээлгын предприятинуудай хүсые ехэ болгохо горьтой арга боломжонууд РСФСР-тэ, тусхайлбал, Уралай томо машина бүтээлгын заводуудта бии. Тэдэндэ, хамагай түрүүндэ металлургнуудай зүгһөө нилээд горьтойхон туһаламжа үзүүлхэ шухала болоо гэжэ нүхэр Аристов хэлээ.

Россин Федерациин металлургиие түргэнөөр хүгжөөхэ, тусхайлбал, Магнитогорскын металлургическа комбинадые, Челябинскын металлургическа заводые саашадань хүгжөөхэ, Оренбургын областиин Гайска уурхайда зэдэй руда бүри ехээр абадаг болохо гэхэ мэтын зорилгонуудай табигдаһанһаа уламжалан, Россин Федераци дотор 1959—1960 онуудта жэл соогоо 7 миллион тонно хүрэтэр нимгэн түмэр гаргаха, түмэр дабтажа нимгэлдэг гурбан хүсэтэ станок ашаглалгада үгтэхэ байна. Промышленностиин, барилгын хэрэг хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулхын урда тээ СССР-эй хара металлургиин урдын министерство арбан жэлэй турша соо хамта дээрээ 11,6 миллион тонно нимгэн түмэр гаргаха хүсэтэй станогуудые орон дотороо ашаглалгада үгэһэн байха юм гэжэ нүхэр Аристов тайлбарилаа.

Новолипецкэ металлургическа заводые хүгжөөхэ даалгабариин проектые ЦК-гэй РСФСР-тэхи бюро, Россин Федерациин Министрнүүдэй Совет һаяхан хаража үзөө. Курскын суранзата аномалиин руда хэрэглэн, ороной Европодохи хубиин түбтэ металлургическа томо комбинат байгуулагдахаар хараалагдана. Энэ комбинат мүнөөнэй Магниткатай адли хүсэтэй байха юм гэжэ нүхэр Аристов мэдээсээ.

Металлургическа түхеэрэлгэнүүдые бүри түргэнөөр бүтээдэг болохо тухай нүхэр Аристов асуудал табиба. Доменно пээшэнгүүдые зургаа—юһэн һарын туршада бодхожо шададаг болообди. Тиихэдэ, прокатна станогууд таба—зургаан, заримдаа арбан жэлэй турша соо бүтээгдэнэ. Энээнһээ уламжалан станогые заводто тодхохо үедэ тэрэнь хойшо гаршаһан түхеэрэлгэ болоод байдаг гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Долоон жэлэй турша соо гансахан лэ Россин Федерацида хара, үнгэтэ металлургида, мүн барилгын материалнуудай, нүүрһэнэй промышленностьда 27 миллиард тонно ашагта зүйл малтагдаха ёһотой юм. Зүгөөр манайда ашагта зүйлнүүдые малтажа абадаг техникэ үшөө дутамаг, тэдэнниие бидэнэр хэрэгтэй соонь бүтээжэ гарганагүйбди. Иимэ техникэ бүтээлгые али болохоор түргэдхэхэ гээшэ манай зорилго болоно гэжэ нүхэр Аристов хэлээ.

Совнархозуудай хүдэлмэри тухай нүхэр Аристов саашань хэлэбэ. Совнархоз урдын ямаршье промышленна министерстводэ орходоо нилээд хүсэтэй. Энэ хадаа промышленностиие хүтэлбэрилхэ бүри һайн таатай арга болоно. Предприятинуудые хүтэлбэрилгые һайжаруулха бүхы арга боломжонуудые совнархозуудай шадал һаа, үргэнөөр хэрэглэхэнь, шэнэ техникэ байгуулха асуудалнуудые бүри хүсэд түгэлдэрөөр шиидхэхэнь шухала. Совнархозуудта гүрэнэй журам бэхижүүлхэ, нютаг нютагайнгаа тала хараад һууха баримтануудые гаргахагүй гээшэ тон шухала болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада XXI съездын һүүлээр бүхэсоюзна мүрысөө үүсхэһэн Башкириин нефтишэд өөһэдынгөө уялгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ партиин Башкириин обкомой нэгэдэхи секретарь **З. Н. Нуриев** үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна.

Долоон жэлэй турша соо 1958 онойхитой сасуулбал Башкириин экономическа районой промышленна үйлэдбэри 2,4 дахин нэмэхэ байна. Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ эрхэ байдал бии болгохын тулада областиин партиина организациин хэжэ байһан хүдэлмэри тухай нүхэр Нуриев саашань хэлээ.

Нүхэрэй ёһоной туһаламжа үзүүлэлсэхэ ехэ һонирхолтой үүсхэлэй предприятидань дэлгэрһэн тухай Калининска областиин Вышневолоцко пумаажан бүдэй комбинадай хүдэлмэришэн **В. И. Гаганова** хөөрөө.

Түмэр замай транспортые хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа зам харилсаанай министр **Б. П. Бещев** дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Пленумэй июниин 27-ной заседани дээрэ Туркмениин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Д. Д. Караев**, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **И. С. Сенин**, Автоматизациин, машина бүтээлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитедэй түрүүлэгшэ **А. И. Костоусов** үгэ хэлээ.

Тиигээд июниин 27-ной заседани дүүрээ. КПСС-эй ЦК-гэй Пленум июниин 29-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

ЗАГАҺАНАЙ БАЯЛИГЫЕ АРЬБАДХАНАБДИ

Байгалай загаһанай хайра гамгүйгөөр хюдагдадаг дээрэһээ илангаяа омоли ехээр үсөөрһэн байгаа. Загаһа үсхэбэрилжэ далайда табиха тушаа революциин урда тээ хэншье һаналаа табидаггүй байһан юм.

Совет засагай тогтоһоной һүүлээр Байгалай баялигые, тэрэ тоодо загаһанай баялигые зүбөөр ашаглажа, арьбадхаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдажа эхилээ һэн.

Тингэжэ революциһаа хойшо загаһа баридаг, үсхэбэрилдэг хэдэн комбинат, заводууд Байгалай эрьеэр баригдаад, ажаллажа байна.

Загаһа үсхэбэрилжэ, нуур, далайнуудта табидаг манай Большереченскын заводойхид 1933 онһоо хойшо Байгалда, мүн бусадшье нуур, далайнуудта олон миллион загаһа табяа.

1953 ондо манай завод шэнэлэн заһагдаад, жэл соо 300 миллион омоли үсхэбэрилжэ, далайда табидаг болоо һэн. Эндэ үсхэбэрилэгдэһэн загаһан Байгалда табигдахаһаа гадна, Ладожско, Онежскэ нуурнуудта табигдадаг болоо.

Жэл бүри загаһанай олоор үсхэбэрилэгдэжэ, Байгалда табигдадаг болоһоной ашаар урданайхида орходоо загаһа барилга 3—4 дахин дээшэлээ.

Манай заводойхид арадуудай ехэ һайндэрые угтуулан энэ жэлдэ һайнаар ажаллажа, олон миллион омоли Байгалда табяа. Загаһанай түрьһые зүбөөр хүгжөөхын тула загаһа үсхэбэрилэгшэд И. С. Стариков, К. Т. Буркова, В. А. Ключников, мүн бусад анхаралтай һайнаар ажаллаһан байна.

Үнгэрэгшэ май һарада түрьһэнһөө гараһан жэжэ загаһад Большая речка гэжэ голдо табигдаад, тэндэһээ уруудан Байгалда ороо. Байгалда бүхыдөө 300 миллион шахуу жэжэ омоли нэмэжэ орохонь. Манай хүдэлмэрилэгшэд Посольск шадар омоли үсхэбэрилхэ тушаа жэл бүри ехэ ажал хэнэ. Жэшээнь, энэ жэл Прибайкалиин аймагай Кика голдо 15 миллион жэжэ омоли табиха түсэбтэйбди. Байгал дээрэхи бага далайда вертолёдоор 50 миллион жэжэ омоли табяабди. Иркутска ГЭС-эй ехэ нуурта 5 миллион омоли табиха даабаритайбди.

Долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, ерэхэ намар болотор заводнай ехээр үргэдхэгдэжэ, жэлдээ 550 миллион жэжэ омоли, хадари гэхэ мэтые гаргадаг болохо юм. Ингэжэ Байгалай загаһанай баялиг ехээр дээшэлжэ байна.

Д. Норенко,
заводой директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэрилшэд И. С. Стариков, А. И. Баланина гэгшэд загаһанай түрьһэ «Вейс» гэжэ аппарат руу табижа байна.

Үнэтэ ангуудые үсхэбэрилдэг газар

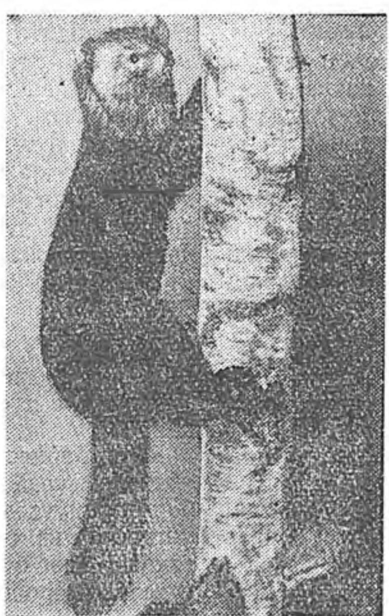
Элдэб ургамалаар, ан амитадаар элбэг Байгалай зүүн эрье шадархи газар үни урданһаа суурхадаг байһан юм. Үзэсхэлэн һайхан байгаалитай эндэхи ой тайгада һайн арһатай булгад олоор ажамидардаг. Баргажанай булганай арһан шанарайнгаа талаар дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг юм. Энээниие харалдаа абажа, элдэб хонжоо наймаашад, лама, ноёд хаанта Россиин үедэ энэ хизаар руу олоороо ерэжэ, баяжаха арга бэдэрэгшэ һэн. Ангуушадай тулижа, зобожо бариһан булганай арһые тэдэнэр тон үнэгүйгөөр худалдан абаад, хариин гүрэндэ гаргажа, туйлай ехэ олзо олодог байгаа.

Революциин урда тээ эндэхи заха хизаарта промышленна предприятинууд үгы байһан юм. Тэрэ үедэ загаһа, тулюур аргаар баригдагша һэн. Байгалай эрье шадар ажаһуудаг бурят, эвенк, ород яһатан гол түлэб агнуури хэдэг байһан юм.

Ямаршье хизаарлалтагүйгөөр алагдаһан дээрэһээ Байгал шадархи булган ехээр үсөөрһэн байгаа. 1916 ондо нэгэ булга барихын тула нилээн хүлһээ гаргаха хэрэгтэй байһан юм.

Хаанта засаг энэ ушарые хараадаа абажа, тэрэ жэлдэ Байгал шадархи булганай заповедник байгуулха тухай указ гаргаха баатай болоһон юм.

Баргажанай заповедник Совет засагай жэлнүүдтэ илангаяа ехэ удхашанартай болоһон байна. Инкинскэ, Зырянска булан тохойн хоорондо, гоё һайхан байгаалитай Давша гэжэ газарта заповеднигэй гол һуурин байражанхай. Байрын гэрнүүдһээ гадна, эндэ теплоэлектростанци баригдаа, заповеднигэй научна станци, конторо, музей байгуулагдаа. Һаяшаг байгуулагдаһан эндэхи музейдэ научна хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр Байгал шадарай бүхы ан амитадай дүрсэ суглуулагданхай юм. Музейдэ элдэб ангуудай, янза бүриин шубуудай дүрсэ хаража болохо. Эндэ орогшод ниидэжэ ябаһан хун шубуунай, шандага намнажа ябаһан булганай, мүн бусадшье ангуудай дүрсэ хаража, ехээр һонирходог. Элдэб ангуудай арһанһаа гадна, мүн олон янзын ургамалнууд музейдэ табяатай.

Ан амитадаар, ургамалнуудаар угаа баян эндэхи заповеднигэй эгээ үнэтэй зөөринь болохо баргажанай булган урда захын Шумилиха горхонһоо хойто захын Язовка гол хүрэтэр үсхэбэрилэгдэнэ. Ангуушадай ябадаггүй заповеднигэй газар дээрэ булганууда амидаржа, олошорхо арга бии. Тиимэһээ эндэхи булгад жэл ерэхэ бүри олошорно. Шэнжэлхы хүдэлмэрилэгшэдэй мэдээнэй ёһоор, заповеднигэй газар дээрэ 1955 ондо хоёр дүрбэлжэн километр бүридэ нэгэ булган бии байгаа һаа, 1957—1958 оной мэдээнэй ёһоор, дүрбэлжэн километр бүридэ нэгэ булган хүрэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ булганuудай нилээд олошорһые дээрэ дурсагдаһан тоо баримтанууд эли тодоор гэршэлэн харуулна. Заповеднигэй хидэлмэрилэгшэд булгануудые олошоруулжа, хинан сахихаһаа гадна, оршон тойронхи ой тайга руу тарааха үүргэтэй юм.

Заповеднигэй газар дээрэ булгадһаа гадна, ой тайгын шэмэг болодог хандагай, буга, оро, бүглүү тайгын эзэн баабгай гэхэ мэтэ амидаржа олошорно. Эндэхи научна станциин хүдэлмэрилэгшэд Баргажанай ой тайгын, Байгал далайн ан амитадай, шубуудай зан абариие, яажа амидардаг байһыень шэнжэлхэһээ гадна, Байгалай уһанай ехэ, бага болодогые ажагладаг юм. Мүн эдэнэр ургамалнуудые, нүүдэл шубуудые шэнжэлэлсэнэ.

Ан амитадые, ургамалнуудые һайнаар харууһалхын тула заповеднигэй газар дээрэ ажаглан хараха 4 пункт эмхидхэгдэнхэй. Адороченко, Таркулик, Давшинка, Большая гэжэ гол горходой адагта эмхидхэгдэһэн пунктнуудта болбосон түхэлтэй гэр байранууд бодхоогдоо. Иимэ пунктнуудай байгуулагдаһанай ашаар заповеднигэй бүхы газар ажаглан харагдана. Ангуудые харууһалагшад илангаяа үбэлэй үедэ, агнууриин эхилхэдэ участогуудаараа ходо ябадаг юм.

Баргажанай ой тайгын дундуур урадан гараһан гол горход элдэб загаһаар баян юм. Май һарада, Байгалай бүри мүльһөөр хушагдаатай байхада гол мүрэнүүдые үгсэн хадара, тула, зэбгэн гэхэ мэтэ үнэтэй загаһад олоороо гарадаг. Загаһанай түрьһэеэ хаяха үедэ Адороченко гэжэ багахан гол өөдэ тоо томшогүй олон загаһан гарадаг юм. Тэрэ үедэ үгсэжэ ябаһан загаһадые уһанһаа гараараа барижа гаргахаар байдаг. Сосновка, Давшинка, Большая гэжэ мүрэнүүд загаһаар мүн лэ элбэг. Агнуури хэгдэдэггүй эдэ гол мүрэнүүд загаһа олошоруулха хэрэгтэ илангаяа туһатай байна.

Зунай сагта туристска аяншалгада гараашад заповеднигэй үзэсхэлэн гоё газарнуудтай танилсажа, ехээр һонирходог. Эндэхи ой тайга соогуур хуша, нарһан, хуһан, жодоо, хэдэн алда үргэнтэй уляангир, бургааһан, тэрэнги гэхэ мэтэ олоор ургадаг. Тэрэшэлэн эндэхи ой тайга соогуур элбэгээр ургадаг жэмэс заповеднигэй ан амитадай һайн хоол боложо үгэдэг байна.

А. Григорьев,
заповеднигэй хүдэлмэрилэгшэ.

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

Хаанта засагай үедэ сүлэгдэгшэдэй нютаг байһан Байгал шадархи газар дайда мүнөө танигдахаяа болитороо хубилаа. Совет засагай жэлнүүдтэ Байгалай эрьеэр байгуулагдаһан загаһанай комбинат, заводуудай ажалшад зол жаргалтайгаар, культурнаар ажаһууна.

Баргажанай адагта һуурижадаг манай комбинадай хүдэлмэришэд - загаһашад долоон жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэхын тула оролдосотойгоор ажаллана.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахын тула хүдэлмэришэднай харюусалгатай уялга абаһан юм. Тэрэ уялгань муу бэшээр дүүргэгдэнэ.

Олон яһатанһаа бүридэһэн эбтэй эетэй комбинадаймнай хүдэлмэришэд эршэ хүсэеэ шангадхан, хахад жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь 20 хоногоор урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 58 мянган банка консервэ Эхэ орондоо бэлэглээд байна. Хоорондоо мүрысэдэг хоёр ехэ цехын хүдэлмэришэд илангаяа солбоноор ажаллана. Анна Осиповагай хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригадын хүдэлмэришэд эрхим үльгэр жэшээ харуулаа. Эдэнэр нэгэ халаанда найма мянган банка консервэ гаргахын орондо 13—15 мянгые гаргадаг болоо. Консервын банка хэгшэд мүн лэ муу бэшээр хүдэлжэ, халаан, һара бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэшэлэн коммунистическэ ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэд комбинат соомнай олошороо. Загаһа сэбэрлэгшэ Елена Волкова, механическа цехын слесарь Захир Усманов, заһабарилгын цехын модошо дархан Антон Будеев, загаһашад Цыцык Рожинова, Андрей Аюшеев, Владимир Дармаев гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабарие 170—180 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Комбинадаа уһанай баруун эрьедэ нүүлгэжэ байнхайбди. Гадна культурно-ажаһуудалай гэр байрануудые олоор бүтээжэ байнабди. Загаһашадай үхибүүдэй байха 60 һууритай шэнэ сад түхеэрэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаа.

Республикынгаа һайндэрые алдарта хэрэгүүдээрээ угтахабди гэһэн һаналтайгаар комбинадаймнай хүдэлмэришэд, загаһашад эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байнхай.

А. Намолов.
Баргажанай адагай загаһанай-консервын комбинадай директор.

Зураг дээрэ: (баруун гарһаа) коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүд А. Осипова (бригадир), Л. Гаськова, Н. Ларионова, О. Щербакова гэгшэд ажалдаа.

Баяр хүргэнэбди

Мүнөө үедэ далай дээрэ загаһа бариха гээшэ ехэл амар хүнгэн ажал болоо гээшэ. Урдань, минии залуу ябахада, баһашье хэсүүтэйхэн, хүшэр хүндэ байгша бэлэй. Бидэнэр, Байгал шадар ажаһуугшад, өөһэдынгөө бүлые хооллохын тула 15—20 хүн сугларжа, нэгэ бүлэг болоод, далайда гарагша бэлэйбди. Далайда гарахадаа 100—150 километр зайе эсэшэтэрээ һэлюурдэжэ, загаһатай газартаа хүрэгшэ һэмди. Тиихэдэ загаһа бариха гүльмэ, губшуурнай хүйдэ, бүдүүн нииткээр гүрэгдэһэн байжа, ажаллахада бэрхэтэй байгша бэлэй.

Орон доторнай Октябриин дүлэн сасаржа, одоошье үгытэйшүүл зол жаргалаа эдлээ һэмди. Тэрэ гэһэнһээ хойшо манай эндэ загаһа барилгын тусхай колхозууд эмхидхэгдэжэ, баригдаһан загаһамнай хараһаар байтарнии консорвэ болоод гарадаг болоо. Мүнөө загаһашадай мэдэлдэ олон тоото моторно онгосо, катернууд үгтэнхэй. Энээнһээ гадна, гүльмэ, губшуурнууднай загаһанай харахагүй капрон нииткээр нэхэгдэнхэй.

Бидэнэр, Байгалай загаһашад, алдарта партиингаа, агуухэ ород арадай туһаламжаар гэрэлтэ һайхан замда ороһондоо омогорхонобди, баяр хүргэнэбди.

Т. Малыгин,
Баргажанай аймагай «Октябрь» колхозой загаһашан.

БАЙГАЛАЙ ЗАГАҺАШАД

...Баргажанай адаг. Һүниндөө уһан дээрэ сугларһан манан һаяхан гараһан наранай элшэдэ туугдан аалиханаар өөдөө хөөрэнэ. Энэ үедэ онгосонуудые хойно хойноһоонь шагтагалһан моторконууд Баргажан голоор далай тээшэ зорижо ябана. Далайн һалхинда үлеэгдэжэ, хүри улаан болошоһон шарайтай хүдэр шамбай хүбүүд, басагад «Бродяга» гэжэ мэдээжэ дуугаа хапхинаса дуулалдаһаар ээлжээтэ агнууридаа мордоно.

—Загаһашаднай үсэгэлдэр табиһан гүльмэнүүдээ үзөөд, наранай халахада губшажа ородог юм,—гэжэ загаһанай-консервын комбинадай главна инженер нүхэр Граковский хөөрэнэ.

Загаһашад тунгалаг һайхан уһатай далай дээгүүр хэдэн километр ябажа, Хилмэн хушуунда хүрэжэ ерээд, амарха забдагүй гүльмэнүүдээ татажа оробо. Нэгэ зариманиинь губшуураашье уһа руу хаяжа эхилбэ.

—Дмитрий Григорьевич, хэды центнер болохо хаб. Багсаахада 10—20 центнерээ татахань ха? —гэжэ нүхэр Граковский һурана.

—Түрүүшымнай гүльмэһөө танай хэлээшээр абтаба хаш. Саанамнай үшөө гурбан гүльмэ уһан соо хэбтэнэ,—гэжэ гүльмэеэ онгосо дээрэ татажа байһан нүхэр Яковлев харюусана.

Хоёр—гурбан часай туршада нүхэр Яковлевай бригадынхид ирха ширха загаһа барижа. онгосонуудтаа ашаад, загаһанай пунктда абаашахаяа түхеэрбэ. Хахад үдэрэй һүүлээр губшууршадшье өөһэдынгөө олзо татажа мэдэбэ. Нүхэр Стулев, Аюшеев, Крушинский, Белокопытов гэгшэдэй бригадынхидай губшуурта мүн лэ ехэ загаһан ороо. Бариһан загаһаяа эдэнэрэй тушаахадань булта арбаад үдэрэйнгөө даабарие нэгэ үдэрөөр дүүргэһэн байба.

«Энэл даа! Буурал далаймнай баялиг» гэлдэп загаһашад бариһан омолёо хаража хүхилдэнэ.

Энэ бригада июниин 15-най мэдээгээр хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн зуун центнер загаһа бариһан байна. Энээнэйнь лэ ашаар Баргажанай адагай комбинат хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 150 центнер загаһа барижа тушааһан, хэдэн мянгаад банка консервэ гаргаһан байна.

Хүрбэлиг, Глинка, Максимиха гэжэ пунктнуудта дүтэ шадар ажалладаг «Октябрь», «Путь социализма», Кировэй, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудай загаһашад июнь һарынгаа түсэбые мүн лэ болзорһоонь холо урид дүүргээ. Загаһашадай тушааһан омоли, хадари, хилмэ, алгана тэрэ дары гутаагдангүй дабһалагдана, тушааһан загаһанай зарим хубинь республикымнай худалдаа наймаанай организацинуудта эльгээгдэнэ.

«Россия», «Стремительный» гэжэ катернууд, «Окунь» гэжэ баржын хүдэлмэришэд далай дээрэ ажаллажа байһан загаһашадаа элдэб янзын хэрэгсэлнүүдээр, эдеэ хоолоор таһалгаряагүй хангажа байхын зорилгоор ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргадаг, тэдэнэйнгээ бариһан загаһа пунктнуудта асаржа тушаадаг байна.

—Загаһашадаа халуун эдеэгээр саг соонь хангахын тула һүни, үдэршье һаань, хэрэгтэй болоһон сагтань хоол абаашажа үгэдэг байнабди. Далай гээшэмнай үглөөгүүр яһала намдуу, номгон байтараа, хоёр—гурбан час боломсоор уһаяа эбхэрүүлжэ мэдэдэг юм. Тиимэһээ далай дээрэ ажаллажа байгшадтаяа рацяар холбоо барисаатай байдагбди,—гэжэ «Россия» катерай капитан нүхэр Кузнецов хөөрэнэ.

Үнинһөө хойшо ханилжа, үелжэ ябаһан аха дүү ород, бурят арадуудайнгаа түүхэтэ һайндэртэ бэлэг болгон 200 центнер загаһа бариха, хэдэн мянгаад банка консервэ түсэбһөө гадуур гаргахын тула Байгалай загаһашад оролдосотой һайнаар ажаллана.

Үдэшын наранай толондо Байгалай уһанай миралзан, үнгэ бүриин туяа сасаргажа байха үедэ комбинадай загаһашадай бусажа ябахань холоһоо дуулдана. Олзотой омогтой, хүхюу баяртай эдэ загаһашадай дуулалдаһан хонгёо дуунай аялга Байгал дээгүүр сууряатана:

Алдарта Байгал
Арюухан далай,
Буряадайм баялигые
Суурхажа байнаш!..

гэһэн дуунай аялга нэгэ үе шангадан, нэгэ үе замхан байгаа бэлэй.

Б. Цыремпилов,
манай тусхай корр.

Зураг дээрэ: нүхэр Стулевой бригадынхид олзоёо онгосодо ашажа байна.

Хаб загаһа баригшад

Хабарай урин дулаан үдэрнүүдэй болоходо хаб загаһад Байгал далайн мүльһэн дээрэ олоороо гаража, бэеэ наранда шаража хэбтэдэг юм. Эгээл энэ үедэ ангуушад тэдэниие барижа, өөхыень тушаадаг гээшэ. Эдэниие хёрхоор адаглажа, мүльһэнэй нүхэ хаража һууха гээшэ баһал бэрхэтэйшэг байдаг. Заримдаа хэдэн часаар һуужа һуужа, дариин үнэр гарганшьегүй бусаха саг болодог. Эдэ һэргэг амитадые агнууриин дүй дүршэлтэй хүн лэ баридаг байна.

Хабарай түрүүшын игаабари үдэрнүүдэй ерэхэдэ Хойто-Байгалай аймагай ангуушад Ганюгин, Скосырский, Наумов гэгшэд хэдэн арбаад ангай үнэтэ өөхыень Хүрбэлигэй пунктда тушааһан байна.

Баргажанай ангай олзоборилгын ажахын ангуушад П. Воронков, Г. Мясников, И. Алексеев, И. Малыгин гэгшэд май һарын һүүл багаар хаб загаһые урдажа ябаһан мүльһэн дээрэһээ барихаар агнуурида гараһан байгаа. Эдэнэр Хилмэн хушуунай ара талада агнажа, хорёод хоногой туршада хоёр зуу гаран хаб загаһа баряад, өөхыень комбинадтаа тушааһан байна.

Энээнһээ гадна, Советскэ Союзай зоопарк эльгээхын түлэ дүрбэн хаб загаһа амидыгаар бариһан байха юм.

М. Багинов,
инженер.

Хонидойнгоо ноохо түргөөр, һайнаар хайшалжа абая!

Ноохо хайшалагшад мүрысэнэ

Хэжэнгэ голой эрьеэр хүхэ ногоон зүлгэ дээгүүр хэдэн мянгаад һүрэг хонидой бэлшэн ябахань аяар холоһоо харагдана. Тэдэнэй дүтэлжэ ерэхэдэ хүбэн сагаан ноохоо мүнсыэтэрөө хайшалуулһан хонид аярхажа бэлшэнэ:

Хэдэн мянган хонидые шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй үедэ харуулһалжа, гарза хоролтогүйгөөр, тобир таргаар ондо оруулха гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ юм. Тэод Хэжэнгын Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишодой үбэлэй үедэ эршэмтэй шангаар ажалһанайнь ашаа үрэ одоол мүнөө харагдаба.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 14 мянга гаран хонидһоо 350 гаран центнер ноохон хайшалагдажа, 1 миллион үгүүтэй түхэриг олзо колхоздо оруулагдаһан байна. Харин мүнөө жэлдэ колхозой хонишодой эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь ашаар 17 мянган хонидһоо 1 миллион 500 мянга гаран түхэриг олзо доход оруулагдаха юм.

Мүнөө ноохо хайшалха 3 агрегат худэлнэ. Тэдэнь 60 гаран хайшалагшад, тиихэдэ бригада бүридэ 30—30 хүнүүд гарааараа хониной ноохо хайшалжа байна. Ноохо хайшалагшадай дунда Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо һайн дураараа нэгэдэһэнэй 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ Ушхайта гэжэ һууринда худэлжэ байһан нүхэр Цыдыповэй хүтэлбэрилдэг агрегат түрүү һуури эзэлжэ байна.

Агрегадай худэлжэ байһан газарта ороходо арюун сэбэрхэн, үргэн ехэ наар дээгүүр монсойлдожо хэбтэһэн хонидые бушуу шамбай басагад, бэреэд электрын хүсөөр худэлдэг хайшануудаар таршагануулан хайшалханъ алтай зохидоор дуулдана. Баһал эдэнһээ дутахагүйбди гэһэндэл гараар хайшалдаг хүгшэд өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Дүршэл ехэтэй залуу басагад: Н. Самбуева, Б. Батожанова гэгшэд үдэр бүри 30—35 хонидые һайн шанартайгаар хайшалжа, бусадһаа түрүүлнэ. Тиихэдэ гараар хайшалдаг хүгшэд: Д. Содномова, Б. Шагдарова гэгшэд үдэр соо 10—15 хонидые һаадгүй хайшална. Энэ агрегат ноохо хайшалалгаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилһэн хадаа мүнөө үдэр бүри 500—600 хонидые хайшална.

Колхозой түрүү хонишон Радна Мухархановай даадаг отарын 600 гаран эрье хонид хайшалагдажа, нэгэ хонин бүриһөөнь дунда зэргээр 3—3,5 килограмм нарин, нарибтар ноохон абтаа. Тиигэжэ нүхэр Мухарханов энэ жэлдэ ноохо хайшалалгаар абаһан уялгаяа 110 процент дүүргэбэ.

Мүн хоёрдохи комплексно бригадын нүхэр Ч. Д. Найдановай хүтэлбэрилдэг агрегат үдэр бүри 500 хони хайшална. Хайшалагшад Р. Дугарова, Г. Шойнжурова болон бусад үдэр бүри 30—33 хони эршэм шанартайгаар хайшална.

— Мүнөө ноохо хайшалалгамнай эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Колхозойнгоо бүхы хонидые углөө мүнөө хайшалжа дүүргэхэмнай. Мүн гүрэндэ ноохо худалдаха жэлэйнгээ түсэб һаяар дүүргэхэмнай, —гэжэ колхозой зоотехник нүхэр Абидуев мэдүүлээд:—Энэмнай Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнэй 300 жэлэй ойн һайндэрэй бэлэг болохо юм —гэбэ.

Мүнөө колхозой бүхы агрегадууд үдэр бүри дунда зэргээр 1500—1600 хонидой ноохо хайшалжа байна.

П. Содбоев.

Шэнэ зүйлнүүд бүтээгдэнэ

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй болохо, Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 300 жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай мэдээсэлые «Труд» артелиинхид баяртайгаар угтан абаһан байгаа. Тэдэнэр урдань абаһан социалистическэ уялгануудаа дахин хаража үзөөд, бии байһан арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэн, бүри һайн амжалта туйлахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ шэнэ уялга абаа һэн.

Тус артелиин коллектив долоон жэлэйнгээ түсэб зургаан жэлэй туршада дүүргэхэ, 1959 онойнгоо түсэбые урдань хараалагдаһанһаа холо урид, ноябриин 1-дэ, хахад жэлэйнгээ даалгабариие мүн лэ болзорһоонь урид гүйсэдхэхэ, түсэбһөө гадуур 550 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэжэ үгэеэ үгэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй мүнөө боложо байгаа Пленумые угтуулан, ажалаа хүнгэдхэхэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. Хубсаһанда шагта хадаха, шагтын нүхэ гаргаха хоёр машина тодхогдоо. Урдань энэ ажал гараар хэгдэдэг байһан юм. Мүн жэлэй дүүрэтэр гар ажал оньһожоруулха үшөө найман машина худэлгэдэг болохо, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ гэжэ хараалагдаа.

Манай орон дотор совет арадай ажаһуудалай эрилтые хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ асуудалаар партиимнай Центральна Комитет тусхай тогтоол баталан абаһаншье байна. Ажалшадай ажаһуудалай эрилтые һайнаар хангаха зорилгоор артелиин коллектив шэнэ түхэлэй продукци бүтээн гаргадаг болоо. Искусственна хилэн түрүүшынхеэ энэ жэлдэ гаргагдажа эхилбэ. Иимэ хилэнээр хэгдэһэн элдэб салфеткэ, диванай подушка, стол дээрэ дэлгэдэг дорожко гэхэ мэтэ һайханшье, химдашье сэнтэй юм. Ажалшад иимэ зүйлнүүдые ехэ дуратайгаар худалдажа абадаг. Жэлэй дүүрэтэр 200 мянган түхэригэй иимэ зүйлнүүд бүтээн гаргагдаха юм. Мүнөө артелиинхид ажалшадай захилаар хүнжэл, матрац оёдог болоо. Гадна үхибүүдэй үмдэхэ элдэб янзын хубсаһа, малгай оёжо эхилээ. Үхибүүдэй 2,5—3 миллион түхэригэй хубсаһа, 40 мянган түхэригэй малгай, кепкэ гэхэ мэтэ оёгдохо.

Үдэр ерэхэ бүри эндэ ажалай эршэ шангадажа, түрүүшүүл олошоржо байна. Артелиин табан бригада коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, эршэмтэй һайнаар ажаллажа байнхай. Оёдолшо-мотористка Лемзякова халаанайнгаа даабари ходо хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Оёдолшод Солдатова, Дамбинова, Немцева, Маркова, уран гоёор оёгшо Щербакова, малгай оёдог мастернууд Гидронович, Чумаков, Митрошина ба бусад олон нүхэд даабаряа һайн шанартайгаар ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Артелиин 200 гаран хүдэлмэрилэгшэд ажалай түрүүшүүл болонхой юм.

«Труд» артелиинхид (Улан-Удэ) абаһан үгэдөө хүрэбэ. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 25-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур продукци гаргажа эхилээ.

С. Аюшеева.

Эдэбхитэй ажалай үрэ

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэл гүйсэһэнэй ойе энэ жэлэй июлиин 4—5-да һайндэрлэхэ тухай КПСС-эй обкомой бюрогой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые «Россия» гэжэ Улан-Удын олзоборилгын артелиин гэшүүд баяр баясхалантайгаар угтаһан байна.

Энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаан дээрэ тус артелиинхид доторойнгоо арга боломжонуудые һайса тооложо үзөөд, валовой продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 15 болотор дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 400 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэһэн социалистическэ уялга абаһан байха юм.

Уялгаяа дүүргэхын, хэлэһэндээ хүрэхын түлөө артель дотор мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, худэлмэришэд эршэмтэйгээр ажаллажа ороо һэн. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан Л. Аксеновой хүтэлбэрилдэг бригадынхид һайн амжалта туйлажа, бусадта жэшээ харуулна.

Бригадын гэшүүн бүхэн бүхы бригадынгаа ажал хэрэгэй түлөө, бригада бүхыдөө гэшүүн бүхэнэйнгөө түлөө харюусаха ёһо гуримаар, эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туһалалсан ажаллажа, тус бригада бүри май һарада хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэһэн байгаа. Хэдэн арбаад тонно олиф, сонхын замазка гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүдые түсэбһөө гадуур гаргаһан байна.

Хани барисаанай һайндэртэ бэлэдхэлэй үедэ үйлэдбэриин арга боломжонуудые харалга боложо үнгэрөө. Энэ хэрэгтэ артелиин бүхы гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадажа, түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн шэнэдхэхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха тушаа олон үнэтэ дурадхалнуудые оруулба. Жэшээлхэдэ, нүхэр Овдиной дурадхалаар түмэр амһартын хоолой гаргаха штамп бэлдэгдээ. Тэрэшэлэн хэдэн станогууд, тэрэ тоодо рейсмусно-строгальна станок һэльбэн шэнэдхэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлжэ, тус артелиин гэшүүд өөһэдынгөө уялгануудые амжалтагайгаар, энэ һарын эхеэр дүүргэһэн байна. Мүнөө эдэнэр июль һарын түсэбөөр ажаллажа, долоон жэлэйнгээ түсэб зургаан жэлдэ дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Артельдэ ажалай түрүүшүүл үдэр ерэхэ бүри олошорно. Кузнецүүд Кушнарев, Телятников, электрогатнүүршад Телятников, Борисов болон бусад халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

— Бидэнэр ажалайнгаа эршэ һуларуулхагүйбди, ороной түрүү предприятинуудай коллективүүдэй жэшээгээр, үйлэдбэриингөө хүсые хүсэдөөр хэрэглэжэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн, бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ һэльбэн шэнэдхэн, бүри һайн амжалта туйлахабди,— гэжэ артелиин гэшүүд мэдүүлнэ.

Д. Цыренов.

Хониной ноохон—алтан

Мүнөө хониной ноохо хайшалалга түлэг дундаа ябажа байна. «Ноохон гээшэ алтанһаа өөрэгүй» гэлдэн, колхознигууд шадаал һаа, сэбэрээр хайшалжа, ехэ ноохо абахые оролдоно. Гэбэшье ноохо хайшалалгада харюусалгагүйгөөр хандажа, дутуу ядуу хайшалха, электро-хайшын орондо юрын гар хайша хэрэглэхэ ябадал олохон колхозуудта үзэгдэнэ.

НООХОГОР ХОНИН:
— Хониной ноохон—алтан гээд,
Ходол хэлсэжэ байдаг аад,
Иигэжэ ноохо орхиходоо,
Эшээжэ намай зобооходоо
Яана гээшэб ээдни,
Яһала томоотой зон аад лэ?!

Ф. Балдаевай зураг.

Советскэ правительствын амгалан ёһоной шэнэ үүсхэл

ПЕКИН, июниин 27. (ТАСС). Балкан болон Адриатика шадар амгалан тайбан байдал хангаха асуудалаар Советскэ правительствын мэдүүлгые Пекинэй бүхы газетэнүүд мүнөөдэр томо гаршагуудтайгаар толилоо.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ хадаа эб найрамдал хамгаалхын, атомна дайнай аюул зайсуулхын тулада Советскэ Союзай хододоо оролдолго гаргадагай шэнэ гэршэ боложо үгэнэ гэжэ, газетэнүүд статьянууд соогоо онсолон тэмдэглэнэ. Энэ мэдүүлгэ Балкан болон Адриатика шадар амгалан тайбан байдал хангаха хэрэгтэ үшөө нэгэ шухала туһа нэмэри болоно гэжэ «Дагун бао» газетэ бэшэнэ.

Балкан болон Адриатическа далай шадар атомһаа сүлөө зоно байгуулха тухай Советскэ правительство һүүлэй үедэ хэдэн удаа дурадхалнуудые оруулаа. Албаниин, Румыниин, Болгариин правительствонуудай дэмжэһэн эдэ дурадхалнууд Балкан шадар, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангахые социалистическэ оронуудай эрмэлзэдэг байһые гэршэлнэ гэжэ «Жэньминь жибао» газетын шэнжэлэгшэ бэшэнэ.

Советскэ шэнэ дурадхалнуудые хүлеэн абахаһаа Италиин, бусад баруун оронуудай арсаһан ябадал юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, энэ райондохи байдалые шахардуу шанга болгохо, Балкан болон Адриатика шадархи газар нютагые тон аюултай гуламта болгохо гэжэ эдэ оронуудай хүсэдэг байһые гэршэлжэ үгэнэ гээд газетэ мэдүүлнэ. Гэбэшье Балкан болон Адриатикые амгалан тайбан газар нютаг болгохые эрмэлзэжэ байһан арадуудай зүгһөө баруун гүрэнүүдэй иимэ политикань эрид шууд бурууушаагдаха байһаниинь лабтай гэжэ «Жэньминь жибао» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Советскэ правительствын амгалан ёһоной шэнэ үүсхэл хаһа саг соогоо гаргагдаһан байна. Энэ хадаа Балкан болон Адриатика шадар амгалан тайбан байдал хангаха таарамжатай, бодотоор бэелүүлэгдэжэ шадахаар хэмжээ-ябуулга болоно гэжэ «Гуанмин жибао» газетэ бэшэнэ.

Куба Доминиканска Республикатай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулба

НЬЮ-ЙОРК, июниин 27. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Куба Доминиканска Республикатай дипломатическа харилсаагаа июниин 26-да таһалаа.

Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа Америкын гүрэнүүдэй организацида эльгээһэн бэшэг соогоо правительствынгаа иимэ шиидхэбэри гаргаһан тухай мэдээсэһэн байна. Доминиканска правительствын (толгойлогшонь Трухильо) зүгһөө Кубада эсэргүү хорото аашануудай нэгэнтэ бэшэ гаргагдадаг дээрэһээ харилсаан таһалдуулагдаа гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Эрхэ сүлөөе эрмэлзэжэ байһан арад зониие хатуу шангаар дарадаг Доминиканска Республикын мүнөөнэй шанга засагай ябуулганүүдта Куба хамаагүйгөөр хандажа шадахагүй байна гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Доминиканска Республикатай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулһан тухайгаа Венесуэлын правительство хэдэн үдэрэй урда тээ мэдүүлһэн байна.

Хорото ааша үргэлжэлүүлэгдэһээр

ПЕКИН, июниин 27. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна: Хитадай арадай Республикада хамаатай Гуандун провинциин Сишацюньдао гэжэ бүлэг аралнуудта ородог Юнсиндао, Бэйдао, Шудао аралнууд дээгүүр США-гэй далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй харуулай самолёт июниин 26-да ниидээ:

Сишацюньдао гэжэ бүлэг аралнуудта оролсодог Дундао арал дээгүүр США-гэй далайн-сэрэгэй флодой харуулай самолёт июниин 27-до дахяад ниидэһэн байна.

Америкын сэрэгэй самолёдуудай иимэ хорото аашануудые гаргажа байһантай дашарамдуулан, шэнэ шанга уридшалан һануулга хэхые Хитадай Арадай Республикын гадаадын, хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэ дурадхагдаа.

Зарлал

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурядай багшанарай институдай, Бурядай зооветеринарна институдай нэгэдэмэл научна сесси Соведүүдэй Хоёрдохи байшангай Ехэ зал соо 1959 оной июлиин 1-дэ болохонь. Энэ сесси Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойдо зорюулагдаха юм.

Научна хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ, дунда һургуулинуудай багшанар, партийна советскэ, профсоюзна, комсомолой, ажахын хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, творческо организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд—уран зохёолшод, артистнууд, композиторнууд, уран зураашад сессидэ уригдаха байна.

Сесси эгсэ 17 часта эхилхэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ ШУХАЛА ХҮСЭН

Бүмбэрсэг дэлхэйн олон районуудаар атомна болон ракетнэ буу зэбсэггүй зоно, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай зоно байгуулхын түлөө олониитын хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Иимэ зононуудые бүхы оронуудта байгуулжа, шэнэ дайн сэрэгэй аюулые зайсуулха гэжэ бүхы арадууд эрмэлзэнэ. Европын түбтэ, Номгон далайн райондо атомна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай дурадхалые уласхоорондын олониитэ халуунаар дэмжээ. Балтийска далайе эб найрамдалай далай болгохо гэһэн Германиин Демократическа Республикын, Советскэ Союзай, Польшын уряае Балтика шадар оршодог оронуудай арадууд һайшаан угтаа. Балтийска далай дээрэ НАТО-гэй далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй хэжэ байһан ябуулганууд тэндэхи арадуудай һанаа зобооно. Июниин 27-һоо «Балтика шадар эб найрамдалай 7 хоног» үнгэргэгдэхэнь. Энэ шухала хэмжээ-ябуулга Балтика шадар оршодог, мүн бусад оронуудай зүгһөө гүнзэгы дэмжэгдэжэ байна.

Уласхоорондын мүнөө үеын эрхэ байдалда Балкан дээрэ, мүн Адриатическа далайн районда атомна болон ракетнэ буу зэбсэггүй зоно, эб найрамдалай зоно байгуулха тухай Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущевой дурадхалые бэелүүлгэ түйлай ехэ удхашанартай байха һэн. Балканска хахад ольторогой районда эб найрамдалда хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ аюул тохёолдоод байна гэжэ Советскэ правительствын июниин 5-да хэһэн мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Балкандахи оронуудай хүршэнэр Турци, Итали өөһэдынгөө газар дээрэ Америкын атомна болон ракетнэ база байгуулха гэжэ зүбшөөлөө үгэбэ. Тэрэшэлэн Грециин правительство өөрынгөө газарые атомна буу зэбсэгэй талмай болгожо байна. Эдэ бүхы ябуулганууд энэ районой гүрэнүүдэй арадуудай һанаа зобоожо байна. Манай правительствонууд Балкан дээрэ тохёолдоһон аюулые сүг хамта усадхажа, энэ райондо эб найрамдалые тогтонижоруулха, гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной харилсаа хүгжөөхэ ёһотой гэжэ Балканай оронуудай, тэрэ тоодо Грециин олониитэ тон зүб эрилтэ табина. Балкан шадар оршодог гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной харилсаа хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор Балкан шадарай оронуудай правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөө зарлаха гэһэн дурадхал Румыниин Арадай Республикын правительство 1957 оной сентябрьда оруулаа һэн. Энэ үүсхэлые Болгариин, Албаниин, Югославиин правительствонууд һайшаан дэмжэһэн байгаа. Имагтал Грециин правительство энэ дурадхалые бурууушаагаа бэлэй. Балканиие эб найрамдалай зоно болгохо гэһэн Н. С. Хрущевой дурадхалые Румыниин правительство үндэрөөр сэгнэжэ, Балкандахи гүрэнүүдэй толгойлогшонорой зүблөө зарлаха гэһэн дурадхал Румыниин правительство һаяхан дахин оруулаа. Тезд Грециин правительство иимэ зүблөөндэ хабаадахаһаа баһал арсаһан байха юм. Тиихэ зуураа Грециин правительство ядерна буу зэбсэггүй зоные Балканда байгуулха тухай дурадхал хадаа Грециин доторой хэрэгтэ «хамааралсаһан ябадал» гээшэ гэжэ бодолгүйгөөр мэдүүлээ һэн. Гэбэшье Грециин олониитэ ондоо һанамжа баримтална. Энэ правительство бодолгүй алхам хэбэ гэжэ Афинын буржуазна газетэнүүд бэшэнэ.

Грецидэ атомна буу зэбсэг үгэхэ, Грециин сэрэгшэдые энэ буу зэбсэгтэ һургаха, тэрэшэлэн атомна буу зэбсэг тухай мэдээе Грецидэ үгэжэ байха тухай Афинада баталагдаһан Греци Америка хоёрой хэлсээе конгрессэй баталамжада дамжуулха гэһэн США-гэй правительствын шиидхэбэри Грециин арад зоной дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхэбэ.

Балкан дээрэ ракетнэ атомна буу зэбсэгэй база байгуулха политикын аюулые тодорхойлхо зуураа, Советскэ правительство Балканда, мүн Адриатикын районда атомна буу зэбсэггүй зоно байгуулха хэрэгтэ туһаламжа хүргэхыень США-гай, Англиин, Франциин правительствонуудта уряалтайгаар хандажа, энэ зоные хамгаалхын тула бусад гүрэнүүдтэй сүг хамта хэмжээ абахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн. Турциин, Италиин, Грециин газар дээрэ Америкын ракетнэ базаһаа айһан дээрэһээ бэшэ, эб найрамдалые хүсэжэ байһан дээрэһээ СССР иимэ үүсхэл гаргаа һэн. Советскэ Союз эзэрхэг түримхэй добтолгодо хатуу шанга харюу үгэхөөр бүхы зэбсэгтэй. Советскэ правительство, социалистическэ оронуудай правительствонууд Балкан шадарай арадуудай, тэрэ тоодо Грециин, Турциин, Италиин арадуудай хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлэн, Балкан дээрэ эб найрамдал тогтонижоруулхын тула иимэ дурадхал оруулаа һэн.

БОННЫН ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮНҮҮДЭЙ ААША

Баруун оронуудай үүсхэлээр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн июлиин 13 хүрэтэр хүдэлмэреэ таһалдуулба. Арсалдаата асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхын тула советскэ делегаци бүхы арга боломжоёо хэрэглээ гэжэ энэ зүблөөнэй хүдэлмэритэй танилсаһан хүн бүхэн хэлэхэ байха. Эгээл тиимэ дээрэһээ Женевэдэхи зүблөөнэй түрүүшын шата зарим тэды аша туһатай байба. Тэрээндэ хабаададаг делегацинуудай һанамжанууд хэдэ хэдэн асуудалнуудаар дүтэрхы болоо.

Гэхэтэй хамта, буржуазна баруун оронуудай пропаганда, нэн түрүүн Баруун Германиин пропаганда зүблөөнэй хүдэлмэриие муушалжа, Советскэ Союзай гэмээр зүблөөн «аша үрэгүй байба», «мухардаба» гэхэ мэтээр хардаха һэдэлгэ али болохоор гаргана. Иимэ шашалдаан нэгэнтэ бэшэ гараһан байха юм. Тэдэнэр Советскэ Союзай гадаадын политикые муушалжа, дээдэшүүлэй уулзалгые таһалдуулхын тула оролдожо байһаниинь мэдээжэ. Правительствонуудые толгойлогшонорой уулзалгаһаа һайн юумэ гарахагүй гэһэн һанамжаяа тэдэнэр мүнөөшье дабтана.

Тэдэнэй дунда илангаяа Бонный хүтэлбэрилхы хүнүүд онсо шалгардаг юм. Тэдэнэр Женевын зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаһан Советскэ Союзай дурадхалнуудые үсэд нэтэрүүгээр бурууушааһан байха юм. Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэриин түрүүшын дүн тухай хэлэхэ зуураа, ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Брентано Советскэ Союзые муушалжа, Советскэ правительствын дурадхалнууд «Германиие хоёр хубааха ябадалые саашадань үргэлжэлүүлхэ» зорилготой юм гэхэ мэтээр бурууушааха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдобо. Тиихэ зуураа энэ министр Германитай баталха эбэй договор тухай, мүн Баруун Берлин тухай асуудалнуудаар Бонный правительствын һанамжа «хэлбэришэгүй» юм гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. СССР-тэй хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлгын хорото дайсан канцлер Аденауэр мүн болоно. Франциин, Америкын хэблэлэй түлөөлэгшэнэртэй һаяхан хөөрэлдэхэдөө Аденауэр Англиин премьер-министр Макмилланиие муухайгаар хараажа ороһон байна. Макмиллан Советскэ Союзтай хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн һанал бодол баримталжа байдаг гэжэ мэдээжэ. Хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэһэн США-гай гүрэнэй секретарь Гертерые тэрэ мүн лэ муушална. Аденауэрэй хэлэһэн үгэ Лондондо, Вашингтондо, мүн Баруун Германи дотор бурууушаагдана гэжэ Баруун Германиин «Ди Вельт» газетэ тэмдэглэнэ.

Баруун Германиин милитаристска, үһөө хиһаагаа абаха гэһэн бүлэг хүнүүд «хүйтэн дайе» саашадань һүжэрөөхэ, гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ этигэлсэхэгүй ябадалые тарааха, ГДР болон бусад социалистическэ оронуудта эсэргүү һүйдхэлэй ажал-ябуулгые шангадхаха, «хүсэрхэлгын» политика саашадаашье ябуулха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоно. Аденауэр, мүн тэрэнэй туһамаршад США-гэй эзэрхэг түримхэй бүлэг хүнүүдээр тухирагдан, Германиин асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ, Европодо аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн ямаршье эдэбхи үүсхэлые бурууушаажа байдаг.

Бонный хархис политика Баруун Германиин хүршэ оронуудай, мүн немец арадай һанаае зобоожо байһаниинь тон зүб. Юуб гэхэдэ, Германиин милитаризмын һүжэрөөһэн дэлхэйн хоёр дайе тэдэ мартаагүй.

Энэ политикые бурууушааха зуураа, Баруун Германиин үргэн олониитэ эбэй договор баталха тухай, амгалан ёһоор демократическа үндэһэ һуури дээрэ Германиие нэгэдүүлхэ тухай ниитэ Германиин хөөрэлдөө хэхэ эрилтэ бүри шангаар табижа байна. Аденауэрэй правительствын хэды ехээр оролдоошье һаань, Германиин асуудал бүхы немец арадай аша туһада, Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха аша туһада шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ хүнүүд баһаар этигэнэ.

Д. БОЧАРОВ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01078. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4992.